

Advies 6 – Stadslandbouw in de wijk

Versie: 03-02-2022

Status: Versie 2 - definitief

Van: Voedselraad Ede

Introductie

De Voedselraad heeft zich het afgelopen half jaar verdiept in het thema Stadslandbouw. Het ging daarbij om beantwoording van onder meer de volgende vragen:

1. Welke problemen en uitdagingen spelen in relatie tot dit thema?
2. Welke activiteiten worden al in de gemeente Ede ondernomen?
3. Welke partijen zijn daarbij betrokken?
4. Wat zijn de effecten van deze activiteiten?
5. Welke oplossingsrichtingen zijn mogelijk?

We hebben geïnventariseerd welke initiatieven er in Ede worden ondernomen en welke ontwikkelingen er op regionaal en landelijk niveau spelen. Ook is de Stadslandbouwkaart ge-update (<https://eetbaarede.nl/stadslandbouwkaart/>) en is er een FoodFloor bijeenkomst aan dit thema geweid, waarin een spreker van de Foodcouncil Metropool Regio Amsterdam en vertegenwoordigers van lokale initiatieven zich hebben gepresenteerd.

Direct na onderstaand advies is een nadere analyse van alle informatie opgenomen die we voor de beantwoording van bovenstaande vragen hebben gebruikt. Deze informatie is samen met bronverwijzingen opgenomen in een aparte bijlage getiteld 'Overzicht Stadslandbouw Ede' van februari 2022.

Advies

De Voedselraad zet in op de ambities 'een moestuin voor iedere basisschool kind' en 'een buurtmoestuin in iedere wijk'. Dit advies en de daarin voorgestelde maatregelen zijn bedoeld om deze twee ambities te realiseren.

1. Benut Stadslandbouw voor het behalen van de speerpunten uit het Uitvoeringsplan Samen Gezond Ede 2021 -2024.
2. Stel als gemeente SMART doelstellingen op en evalueer deze middels actuele data en een jaarlijks voortgangsgesprek met betrokkenen.
3. Faciliteer een netwerk waarin de initiatiefnemers elkaar regelmatig treffen en zo ook elkaar kunnen helpen om de initiatieven verder te brengen en helpen het gemeentelijke beleid te realiseren.
4. Maak in iedere wijk grond beschikbaar voor een buurtmoestuin. Neem daarin ook het openbaar groen mee.
5. Zorg er voor dat ieder basisschoolkind kennis maakt met een moestuin. Dat kan zo mogelijk ook met de buurtmoestuin gecombineerd worden.
6. Faciliteer de buurtbewoners om een buurtmoestuin op te starten en te onderhouden door daarvoor gratis materialen en voorzieningen beschikbaar te stellen w.o. water en Electra, picknicktafel, open hekwerk, etc. Zorg ook voor professionele ondersteuning middels een moestuincoach.
7. Betrek het buurthuis bij de buurtmoestuin, zodat ook gezamenlijk activiteiten opgezet kunnen worden, w.o. onderhoud en koken.

8. Maak als gemeente duidelijk bij wie een initiatiefnemer terecht kan met vragen. Benoem een coördinerende contactpersoon bij de gemeente en betrek de wijkbeheerders daarbij.
9. Maak als gemeente helder welke procedure gevolgd moet worden bij het opstarten van een nieuw initiatief. Maak daarbij ook helder aan welke voorwaarden voldaan moet worden. Welke eisen en richtlijnen worden gesteld. Hou dit zo laagdrempelig mogelijk.
10. Benut en waardeer de verschillende Stadslandbouw initiatieven in relatie tot het gemeentelijke beleid op onder meer de volgende terreinen gezondheid, klimaat, zorg, korte keten, educatie, inclusiviteit, sociale cohesie, etc.
11. Stimuleer het gebruik van Ede Doet bonnen voor het opstarten van moestuin initiatieven. Maak goede afspraken over beheer en onderhoud, maar hou dit wel zo laagdrempelig mogelijk.
12. Stimuleer en faciliteer het gebruik van de MAEX-index Voedsel van dichtbij om de meerwaarde van de initiatieven zichtbaar te maken.
13. Zorg er voor dat de Stadslandbouwkaart op EetbaarEde.nl onderhouden wordt.
14. Benut de Stadslandbouwkaart en de verschillende initiatieven voor andere doeleinden zoals bijvoorbeeld een jaarlijkse fiets- en wandeltocht langs de initiatieven om deze te promoten en in het zonnetje te zetten.

Nadere analyse

Stadslandbouw is een begrip dat op verschillende manieren gedefinieerd kan worden en waarvan de definitie door de jaren heen ook is veranderd. Ging het 10 jaar geleden vooral om de goede benutting van braakliggende terreinen in de stad. Inmiddels is het veel meer dan dat en wordt steeds meer duidelijk dat Stadslandbouw op allerlei verschillende manieren meerwaarde heeft. Het is onder andere een bijzonder goed medicijn voor de gezondheidsproblemen van deze tijd, is een goede oplossing om de keten tussen producent en burger te verkleinen, brengt de mensen in een wijk weer bij elkaar en versterkt daarmee de inclusiviteit, levert een bijdrage aan het klimaatbeleid en heeft inmiddels ook in de praktijk van grote steden bewezen dat het de waarde van de huizen in een wijk doet stijgen. Al met al voldoende reden om Stadslandbouw serieus te nemen en initiatiefnemers van deze voedselgemeenschappen te waarderen en waar mogelijk te stimuleren en te ondersteunen.

Een aantal jaren geleden was hier binnen de gemeente Ede ook zodanig aandacht voor dat de bewoners hier regelmatig mee in contact kwamen. Er was een Contactpersoon Stadslandbouw bij de gemeente, een gemeentelijke folder, een gemeentelijke webpagina waarop een procedure stond beschreven hoe een bewoner met een initiatief zou kunnen starten en een promotiecampagne met borden met de tekst 'Komt hier uw Stadslandbouw project?' die op braakliggende terreinen in de wijk werd geplaatst en zelfs door de wethouder persoonlijk is geopend. Inmiddels lijkt dit voor de bewoners een beetje een stille dood gestorven en treffen we op de site van de gemeente alleen nog een kleine webpagina aan waarop iets staat over de mogelijkheid van moestuinbakken.

Daar staat natuurlijk wel tegenover dat op het WFC-terrein wordt geïnvesteerd in Stadslandbouw en een deel van de wijk zelfs zodanig wordt ingericht dat Stadslandbouw al op de tekentafel en integraal wordt meegenomen en in de profilering en marketing een grote rol speelt. Een heel mooi initiatief dat door de Voedselraad ook bijzonder wordt gewaardeerd. De doorsnee bewoner van Ede zal hier echter niet zoveel van merken en hier ook geen profijt van hebben. Daarvoor is het noodzakelijk dat Stadslandbouw ook in alle andere wijken een natuurlijk en logisch onderdeel van de wijk wordt en blijft.

Gelukkig is daar ook wel aan gewerkt. Zo is op de Stadslandbouwkaart te zien dat het openbaar groen meer 'eetbaar' is gemaakt door fruitbomen te plannen en dat er in een aantal wijken buurtmoestuinen zijn. Op de site Ede in cijfers is ook te lezen dat het aantal initiatieven door de jaren

heen is gestegen tot 57 in 2019 (meest actuele cijfer). In deze cijfers en op deze kaart lijken dat er behoorlijk veel te zijn, maar als je goed inzoomt op de kaart en de verschillende initiatieven bekijkt wordt ook duidelijk dat er ruimte is meer en beter geborgde initiatieven. 57 initiatieven op 120.000 inwoners is natuurlijk eigenlijk niet zoveel en het aantal initiatieven wisselt ook sterk doordat ze ook regelmatig weer verdwijnen. De Voedselraad is daarom van mening dat het goed zou zijn als hier richting de burgers blijvend in wordt geïnvesteerd, omdat alleen op die manier het volle potentieel van Stadslandbouw nog beter benut kan worden en ook kan blijven. Daarbij is het tevens van belang dat de Stadslandbouw initiatieven ook goed zichtbaar zijn op zowel de site van EetbaarEde als de site van gemeente zelf en ook publiekelijk de waardering krijgen die zij verdienen.

De afgelopen jaren is er ook aandacht geweest voor Schoolmoestuinen en bestaat er voor scholen de mogelijkheid om moestuinbakken aan te vragen en via IVN ook ondersteuning te ontvangen. Dat wordt door de Voedselraad van harte ondersteund. Uit de data is echter niet duidelijk wat de huidige stand van zaken is en lijkt er eerder een afname dan toename te zijn. De vraag is ook of deze ontwikkeling door de gemeente wordt gevolgd en verder wordt gestimuleerd.

De Voedselraad pleit er daarom voor om in het beleid blijvend in te zetten op een moestuin voor ieder basisschoolkind en een buurtmoestuin in iedere wijk, waar mogelijk gekoppeld aan een buurthuis zodat de producten daar ook direct benut kunnen worden om samen te koken en te eten voor bijvoorbeeld ouderen.

====